

КЛИНИЧНИ АСПЕКТИ НА ПРЕНАПРЕЖЕНИЕТО КАТО ВРЕДЕН ФАКТОР НА ПРОИЗВОДСТВОТО ПРИ СЪВРЕМЕННИТЕ УСЛОВИЯ НА ТРУД

Ирена Стоилова¹, Йорданка Велчева², Пенка Костадинова³, Александър Вълков¹

¹ Отделение по Професионални болести, УМБАЛ "Д-р Г. Странски" ЕАД - Плевен,

² Клиника по Нервни болести, УМБАЛ "Д-р Г. Странски" ЕАД – Плевен,

³ РЗОК - Плевен,

5800, Плевен, България

irena.stoilova444@abv.bg

CLINICAL ASPECTS OF STRAIN AS A HARMFUL FACTOR OF PRODUCTION IN THE MODERN WORKING CONDITIONS

Irena Stoilova¹, Yordanka Velcheva², Penka Kostadinova³, Alexander Valkov¹

¹ Department of Occupational diseases, University Hospital - Pleven,

² Clinic of Nervous diseases, University Hospital - Pleven,

³ Regional Health Insurance Fund - Pleven,

5800, Plevен, Bulgaria

ABSTRACT

The modern working conditions create factors of production, which under certain circumstances and sufficient exposure have a detrimental effect on the health and work capacity of workers.

The purpose of the research is clarifying the role of the strain in damage to the musculoskeletal system and the peripheral nervous system of actively working persons from different branches.

Object of the research are 70 patients hospitalised in Department of Occupational diseases, University Hospital - Plevен during the period 2013 - 2014.

In the research statistical methods and clinical methods of diagnostics are used.

Conclusions have been made and suggestions given for refining diagnostics and prevention of damage to health, caused by strain.

Key words: *strain, occupational diseases*

Увод

При съвременните условия на труд са налице фактори на работната среда и трудовия процес, които при определени обстоятелства и експозиция оказват вредно въздействие върху здравето и работоспособността на заетите в производството.

Професионалните вредности са резултат от неправилна организация на труда, свързана с наднормена експозиция, нерационален режим на труд и почивка, принудителна работна поза, извършване на бързи, стереотипни движения с горните крайници и пренапрежение на нервната система.

Целта на настоящото изследване е изясняване ролята на пренапрежението за възникване на увреждания на опорно-двигателния апарат и периферната нервна система при активно работещи лица от различни производства.

Материал и методи

Обект на изследването са 70 активно работещи лица в различни отрасли на производството. Изследваните работници са подбрани с оглед упражняваните професии и са жители на областите Плевен, Ловеч и Велико Търново. Лицата са хоспитализирани в

Отделението по професионални болести на УМБАЛ „Д-р Г. Странски“ ЕАД – гр. Плевен през периода 2013 – 2015 година.

Източници на здравна информация са „История на заболяването“, личните амбулаторни карти, експертни решения на ТЕЛК и друга медицинска документация на пациентите.

Използвани са клинични, параклинични и специфични профпатологични методи на диагностика и статистически методи за анализ и оценка на резултатите.

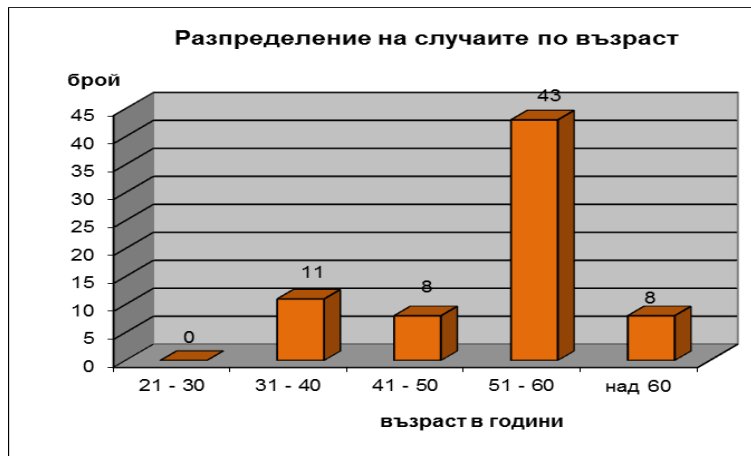
Резултати и обсъждане

Общ брой на изследваните лица – 70. Пол – 43 жени и 27 мъже (Фигура 1).

Фигура 1

По възраст от 31 до 65 години, като средната възраст е 52 години (Фигура 2).

Фигура 2

Разпределението на изследваните лица по трудов стаж е показано на Фигура 3.

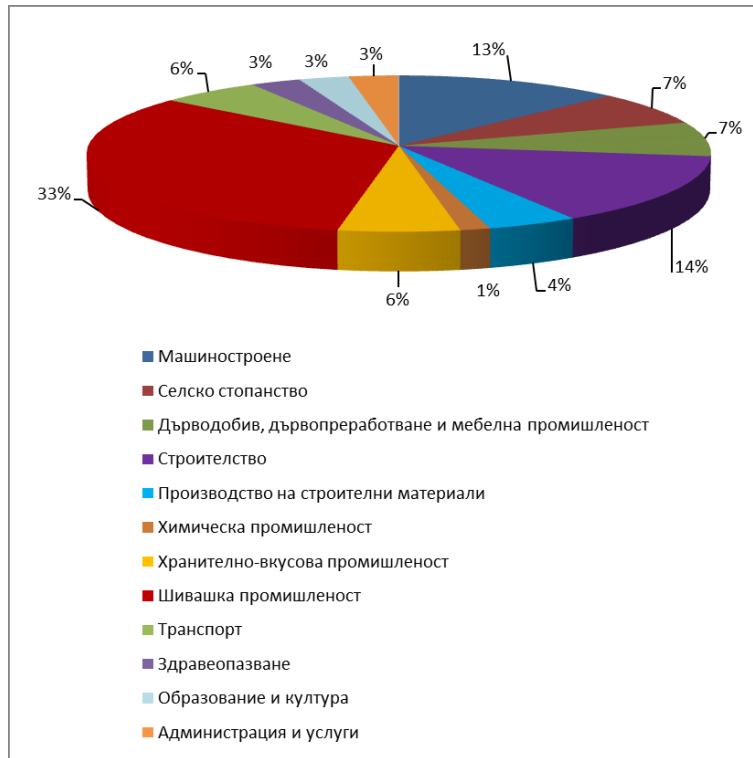
Фигура 3

Разпределението на изследваните лица по местоживеене е показано на Фигура 4.

Фигура 4

По отрасли на производството разпределението е следното (Фигура 5):

Фигура 5

Изследваните лица са подбрани поради наличието на пренапрежение като водещ вреден фактор на производството в професионалната им дейност.

Установените увреждания на опорно-двигателния апарат и периферната нервна система се разпределят съответно (Фигура 6):

- Увреждане на горни крайници;
- Увреждане на поясен отдел на гръбначния стълб и долни крайници;
- Комбинирани – горни, долни крайници и поясен отдел.

Фигура 6

Изводи

- Пренапрежението е водещ вреден фактор на производството при съвременните условия на труд в редица отрасли.

- Уврежданията от пренапрежение възникват след продължителна експозиция и засягат основно работещите лица над 40-годишна възраст. Вероятно значение имат и възрастово-дегенеративни промени, ендокринни смущения и битово натоварване.
- Въздействието на пренапрежението е комплексно върху целия организъм, с преимуществено засягане на опорно-двигателния апарат и периферната нервна система.

Препоръки

- Подобряване на организацията на труда в рисковите производства, с оглед превенция на професионалните увреждания от пренапрежение.
- Провеждане на скрининг за своевременна диагностика на болестите от пренапрежение.
- Ранно и адекватно лечение, рационално трудоустрояване и динамично наблюдение на лицата с установени увреждания от пренапрежение за запазване на здравето и работоспособността им.

ЛИТЕРАТУРА

1. Алексиева Цв., и колектив, Професионална патология, С. 1982 г., стр. 218-238.
2. Киряков К. и колектив, Професионални неврологични болести, МФ, С., 1990, стр. 33-43
3. Попов Б., Хигиена, хранене и професионални болести, С., 2009, стр. 119-126.
4. Стойновска М., В. Бирданова, И. Йорданова, Изучаване на неблагоприятното въздействие на работната среда върху организма на работещите – методични подходи, Scripta Scientifica Medica, vol. 43 (4), 2011, Medical University – Varna, стр. 285.